

REKOMMENDATIONER

RÅDETS REKOMMENDATION (EU) 2021/1004

av den 14 juni 2021

om inrättande av en europeisk barngaranti

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION,

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292 jämförd med artikel 153.2 och 153.1 j,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och

av följande skäl:

- (1) Enligt artikel 3.3 i fördraget om Europeiska unionen ska unionen bekämpa social utestängning och diskriminering samt främja jämställdhet mellan kvinnor och män och skydd av barnets rättigheter.
- (2) Enligt artikel 9 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska unionen vid fastställandet och genomförandet av sin politik och verksamhet beakta de krav som är förknippade med främjandet av hög sysselsättning, garantier för ett fullgott socialt skydd, kampen mot social utestängning samt en hög utbildningsnivå och en hög hälsoskyddsnivå för människor.
- (3) Enligt artikel 151 i EUF-fördraget ska unionens och medlemsstaternas mål vara att främja sysselsättningen, att förbättra levnads- och arbetsvillkor, att åstadkomma ett fullgott socialt skydd, en dialog mellan arbetsmarknadens parter och en utveckling av de mänskliga resurserna för att möjliggöra en varaktigt hög sysselsättning samt att bekämpa social utestängning. Enligt artikel 153.1 j i EUF-fördraget ska unionen, för att uppnå dessa mål, understödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet när det gäller kampen mot social utestängning.
- (4) I artikel 24 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*) fastställs att barn har rätt till det skydd och den omvårdnad som behövs för deras välfärd, och att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, oavsett om de vidtas av myndigheter eller privata institutioner. I artikel 33 i stadgan föreskrivs att skyddet av familjen på det rättsliga, ekonomiska och sociala planet ska säkerställas.
- (5) I artikel 17 i den reviderade europeiska sociala stadgan, utfärdad i Strasbourg den 3 maj 1996, bekräftas åtagandet att vidta alla lämpliga och nödvändiga åtgärder för att säkerställa att barn får den omvårdnad, hjälp, undervisning och yrkesutbildning de behöver.
- (6) I Förenta nationernas konvention om barns rättigheter som antogs den 20 november 1989 och har ratificerats av alla unionsmedlemsstater, anges i artiklarna 2, 3, 6, 12, 18, 24, 27, 28 och 31 att de stater som är parter i konventionen erkänner att barnets bästa ska beaktas i första hand och erkänner barnets rätt till deltagande och utveckling, inbegripet rätten att skyddas mot alla former av diskriminering, rätten till liv, rätten att höras i rättsliga och administrativa förfaranden, rätten att åtnjuta bästa möjliga hälsa, rätten till tillgång till sjukvårdstjänster samt till statligt stöd för att säkerställa skälig levnadsstandard, utbildning, fritid, lek och rekreation och att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet.

- (7) I artikel 7 i Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ⁽¹⁾ som ratificerats av unionen och alla dess medlemsstater, föreskrivs att de stater som är parter i konventionen ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att barn med funktionsnedsättning fullt åtnjuter alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på lika villkor som andra barn.
- (8) Tillsammans med medlemsstaterna är unionen fast besluten att vara en föregångare när det gäller att genomföra Förenta nationernas Agenda 2030 och Förenta nationernas mål för hållbar utveckling, inbegripet dem om att utrota fattigdom, säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande samt säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet.
- (9) Den 20 februari 2013 antog kommissionen rekommendation 2013/112/EU ⁽²⁾ med titeln *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid*. I den rekommendationen beskrivs en integrerad strategi för att minska barnfattigdom och social utestängning och förbättra barns välfärd som bygger på tre grundpelare: tillgång till resurser, tillgång till bra tjänster och barns rätt till delaktighet.
- (10) I november 2017 proklamerade Europaparlamentet, rådet och kommissionen den europeiska pelaren för sociala rättigheter som fastställer 20 principer till stöd för rättvisa och välfungerande arbetsmarknader och trygghetssystem. I princip 11 föreskrivs att barn har rätt till överkomlig förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet, till att bli skyddade mot fattigdom och till särskilda åtgärder som ger barn från utsatta miljöer lika möjligheter.
- (11) Europaparlamentet uppmanade i sin resolution av den 24 november 2015 ⁽³⁾ kommissionen och medlemsstaterna att införa en barngaranti, med fokus på barn som lever i fattigdom och deras tillgång till tjänster. Europaparlamentet uppmanade, i sin resolution av den 11 mars 2021 ⁽⁴⁾, vidare kommissionen att i EU:s strategi för barns rättigheter ta med konkreta åtgärder för att investera i barnens framtid i syfte att utrota barnfattigdom, inbegripet inrättandet av en europeisk barngaranti med lämpliga resurser, och att lägga fram sitt förslag om en europeisk barngaranti under första kvartalet 2021 och uppmanade medlemsstaterna att investera alla tänkbara resurser, däribland unionsmedel för att bekämpa barnfattigdom och social utestängning, och att upprätta nationella handlingsplaner för barngarantin.
- (12) I ett gemensamt uttalande med titeln *Overcoming poverty and social exclusion – mitigating the impact of COVID-19 on families – working together to develop prospects for strong children*, som undertecknades i december 2020 av 24 ministrar i rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor), efterlystes en europeisk barngaranti baserad på principerna och den integrerade strategin i rekommendation 2013/112/EU och i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Ministrarna bekräftade ännu en gång att tillgång till kostnadsfri hälso- och sjukvård, kostnadsfri utbildning, förskola och barnomsorg till rimligt pris, rimliga bostäder och tillräcklig näring är avgörande för barn som riskerar fattigdom eller social utestängning.
- (13) I handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter ⁽⁵⁾ föreskrivs en ny drivkraft för att motverka fattigdom och social utestängning i unionen, särskilt genom att fastställa målet att fram till 2030 minska antalet människor som riskerar fattigdom eller social utestängning med 15 miljoner, däribland minst 5 miljoner barn.
- (14) Unionens övergripande strategi för barnets rättigheter ⁽⁶⁾ bidrar till att stärka barns deltagande i samhället, sätta barnets bästa främst, skydda utsatta barn, däribland dem som riskerar socioekonomisk utestängning och marginalisering, skydda barnens rättigheter på internet, främja ett barnvänligt rättsväsende och förhindra och bekämpa våld mot barn. Den syftar också till att bekämpa diskriminering av barn, inbegripet på grund av deras eller deras föräldrars kön eller sexuella läggning.

⁽¹⁾ Rådets beslut 2010/48/EG av den 26 november 2009 om ingående från Europeiska gemenskapens sida av Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (EUT L 23, 27.1.2010, s. 35).

⁽²⁾ Kommissionens rekommendation 2013/112/EU av den 20 februari 2013, *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid* (EUT L 59, 2.3.2013, s. 5).

⁽³⁾ Europaparlamentets resolution av den 24 november 2015 om att minska ojämlikhet, med särskilt fokus på barnfattigdom (2014/2237 (INI)).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets resolution av den 11 mars 2021 om barns rättigheter mot bakgrund av kommissionens strategi för barns rättigheter (2021/2523(RSP)).

⁽⁵⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter* (COM(2021) 102 final).

⁽⁶⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *EU:s strategi för barnets rättigheter* (COM(2021) 142 final).

- (15) Målet för denna rekommendation är att förebygga och bekämpa social utestängning genom att garantera att behövande barn har tillgång till ett antal grundläggande tjänster, bland annat integrera ett genusperspektiv för att ta hänsyn till att flickors och pojkars situationer skiljer sig åt, genom att bekämpa barnfattigdom och främja lika möjligheter. Behövande barn är personer under 18 år som riskerar fattigdom eller social utestängning. Detta avser barn som lever i hushåll som löper risk att drabbas av fattigdom eller som lever i allvarlig materiell fattigdom eller i hushåll med mycket låg arbetsintensitet.
- (16) För att ge faktisk tillgång eller faktisk och kostnadsfri tillgång till grundläggande tjänster bör medlemsstaterna, i enlighet med nationella förhållanden och strategier, antingen organisera och tillhandahålla sådana tjänster eller tillhandahålla tillräckliga förmåner så att föräldrar eller vårdnadshavare till behövande barn klarar att täcka kostnaderna eller avgifterna för dessa tjänster. Särskild uppmärksamhet krävs för att undvika att eventuella åtföljande kostnader utgör hinder för att behövande barn i låginkomstfamiljer fullt ut ska få tillgång till grundläggande tjänster.
- (17) Närmare 18 miljoner barn i unionen riskerar fattigdom eller social utestängning ⁽⁷⁾, med betydande skillnader mellan medlemsstaterna. Det finns stor variation i de riskfaktorer som kan göra vissa barn särskilt sårbara och utsatta för fattigdom eller social utestängning. Därför bör de nationella strategierna för genomförandet av denna rekommendation skräddarsys till de specifika omständigheterna och behoven på plats. En av de avgörande faktorerna bakom social utestängning av barn är ojämlig tillgång till grundläggande tjänster som är avgörande för deras välbefinnande och deras utveckling av sociala, kognitiva och känslomässiga färdigheter. Barn som lever i fattigdom och barn från utsatta miljöer löper större risk att mötas av hinder när det gäller att få tillgång till förskola och barnomsorg, inkluderande utbildning, hälso- och sjukvård, näringsrik mat och adekvata bostäder. De börjar livet i en utsatt situation, vilket kan ge livslånga konsekvenser för deras utveckling och framtidsutsikter.
- (18) Överföringen av social utestängning från generation till generation äventyrar den sociala sammanhållningen för framtida generationer, skapar högre kostnader för våra välfärdsstater och hämmar den ekonomiska och sociala motståndskraften. Ett viktigt sätt att intensifiera insatserna för att förebygga och bekämpa social utestängning är därför att förbättra lika tillgång för behövande barn till grundläggande tjänster. Det bidrar också till att främja lika möjligheter för behövande barn och till att bekämpa barnfattigdom.
- (19) Att från tidig ålder motverka utsatthet är en kostnadseffektiv investering, inklusive från ett långsiktigt perspektiv, eftersom det inte bara bidrar till att integrera barn och förbättra deras socioekonomiska situation när de blir vuxna, utan också bidrar till ekonomin och samhället genom bättre integration på arbetsmarknaden och i det sociala livet och genom förbättringar av övergången från skola till arbete, bl.a. genom att rådets rekommendation av den 30 oktober 2020 om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti ⁽⁸⁾ genomförs fullt ut. Investeringar i lika möjligheter för barn lägger grunden för en hållbar och inkluderande tillväxt, stöder rättvisa och motståndskraftiga samhällen och uppåtgående social konvergens. Det bidrar också till att hantera effekterna av en negativ demografisk utveckling genom att kompetens- och arbetskraftsbristen minskar och bättre geografisk täckning säkerställs, samtidigt som man utnyttjar de möjligheter som den gröna och den digitala omställningen för med sig.
- (20) Lika tillgång till god och inkluderande förskoleverksamhet, barnomsorg och utbildning är avgörande för att bryta arvet av social utestängning och säkerställa lika möjligheter för barn som befinner sig i en utsatt situation. Begränsad tillgänglighet och höga kostnader för förskoleverksamhet och barnomsorg kan dock utgöra ett hinder för barn från låginkomstfamiljer. Deras närvaro är avsevärt lägre och leder senare till sämre utbildningsresultat och större andel med högst grundskoleutbildning, framför allt för barn med invandrabakgrund och romska barn. Segregation och diskriminering när det gäller tillgång till ordinarie skola för barn med funktionsnedsättning eller särskilda utbildningsbehov är fortfarande ett problem. Valet av utbildningsanstalt måste återspegla barnets bästa. Det ökande antalet barn med invandrabakgrund i skolsystemen kräver att man förebygger segregerade skolmiljöer och anpassar undervisningsmetoderna, i enlighet med nationell lagstiftning och medlemsstaternas skyldigheter enligt de relevanta internationella instrumenten på området.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Children_at_risk_of_poverty_or_social_exclusion.

⁽⁸⁾ Rådets rekommendation av den 30 oktober 2020 om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti och om ersättande av rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti (EUT C 372, 4.11.2020. s. 1).

- (21) En viktig del av inlärningen, däribland att förvärva social kompetens, sker med hjälp av idrotts-, fritids- eller kulturaktiviteter. Sådan verksamhet har visat sig vara till nytta, särskilt för barn från utsatta miljöer. Vissa grupper av barn har dock inte råd med dessa aktiviteter eller hindras från att delta i dem på grund av en bristande infrastruktur, dålig tillgänglighet eller språkproblem.
- (22) Behövande barn har generellt sett sämre tillgång till vissa hälso- och sjukvårdstjänster, såsom tandvård, eller till hjälpmedel, såsom tandreglering, korrigerande linser eller glasögon. Dessa barn har också sämre möjligheter och resurser att delta i hälsoförebyggande och hälsofrämjande program. Inkomstfattigdom och andra sociala faktorer påverkar i hög grad barns allmänna utveckling och hälsa, inbegripet den psykiska hälsan, och ökar risken för ohälsa senare i livet. Tidiga och förebyggande insatser är avgörande, i kombination med ökad tillgång till förebyggande och hälsofrämjande folkhälsoprogram, däribland vaccination, samt föräldrastöd, som kan bidra till bättre resultat.
- (23) Tillgång till hälsosam, hållbar och näringsrik mat är en utmaning, för låginkomstfamiljer i synnerhet. Program för hälsosam och näringsrik mat kan bidra till att motverka problem som dåliga matvanor, brist på fysisk aktivitet, fetma och alkohol- och tobaksbruk, och på så sätt minska undernäring och dålig kost, som är vanligare bland barn från utsatta miljöer. Erfarenheterna från covid-19-pandemin, när barn plötsligt berövades en tillförlitlig näringskälla under nedstängningen, visar hur viktiga skolmåltiderna är för dem (*). Det är därför ytterst viktigt att man säkerställer att behövande barn får minst ett mål hälsosam mat per skoldag, vilket kan ske genom att man tillhandahåller sådana måltider eller säkerställer att föräldrar eller vårdnadshavare, eller barn, har möjlighet att sörja för måltiderna, med hänsyn till särskilda lokala förhållanden och behov.
- (24) Det är troligare att barn från låginkomstfamiljer, med invandrarbakgrund eller med ursprung i etniska minoriteter bor i bostäder med allvarliga brister, är trångbodda, drabbas av energifattigdom eller blir hemlösa. Bostadskostnaderna är en tung börda för hushåll med bara en inkomsttagare, särskilt hushåll med ensamstående mödrar. Att tillhandahålla adekvata bostäder och säkerställa att barn och deras familjer får lämplig inkvartering i tillfälliga bostäder är viktiga åtgärder för att hantera social utestängning av barn och minimera risken för hemlöshet. I syfte att komma bort från institutionalisering av barn bör närvård eller familjehemsvård av god kvalitet främjas. Placering av barn i institutionsvård bör ske endast när detta är bäst för barnet, med hänsyn till barnets allmänna situation och barnets individuella behov. Att ge stöd till barn som lämnar en institution eller ett familjehem är avgörande för att bidra till att ge dem ett självständigt liv och deras sociala integration.
- (25) Krisen till följd av covid-19-pandemin kan få långtgående konsekvenser för familjers och barns ekonomiska och sociala välfärd och kommer sannolikt att påverka barn från utsatta miljöer i oproportionerligt hög grad. Låg- och medelinkomstgrupper löper större risk för inkomstbortfall på grund av ökande arbetslöshet och minskade möjligheter till distansarbete, vilket potentiellt får betydande inverkan på hushållens disponibla inkomst. Krisen förväntas förvärra de befintliga ojämlikheterna och kommer sannolikt att leda till en ökning i antalet hushåll som riskerar fattigdom eller social utestängning. Det sätter också ett stort tryck på tillgången till tjänster. Barn som på olika sätt är utsatta hör till dem som drabbas hårdast av krisen. För många barn som bor i hushåll utan lämpligt familjestöd, kompetens eller utrustning har det varit svårt att delta i distansundervisning. Det gäller exempelvis barn som bor i avlägsna områden eller landsbygdsområden med otillräcklig digital infrastruktur.
- (26) Om man ska kunna motverka social utestängning för barn och minska de socioekonomiska effekterna av covid-19-pandemin krävs en integrerad, personcentrerad och flerdimensionell strategi och en stödjande politisk ram. Ett stärkt samarbete och en starkare samordning mellan myndigheter på olika nivåer skulle ge effektivt förebyggande och främja social inkludering för barn. Förutom att säkerställa tillgång till grundläggande tjänster, i alla regioner och områden, bland annat genom investeringar i tjänsteinfrastruktur och arbetskraft, krävs också att man förbättrar politikens ändamålsenlighet och relevans, kombinerar förebyggande och korrigerande åtgärder och utnyttjar de befintliga unionsinstrumenten i största möjliga utsträckning.

(*) Kommittén för socialt skydds årliga översyn för 2020 av verktyget för bedömning av situationen för det sociala skyddet och utvecklingen av politiken för socialt skydd. Rapport om de främsta sociala utmaningarna och de främsta budskapen, s. 58.

- (27) Den europeiska planeringsterminens samordningsprocess inom ekonomi och sysselsättning, som understöds av den sociala resultattavlan ⁽¹⁰⁾, har framhåvt problemet med barnfattigdom och social utestängning, och ett antal medlemsstater har fått landsspecifika rekommendationer. I riktlinjerna för sysselsättningen betonas vikten av att säkerställa tillgång för alla, inklusive barn, till vissa tjänster, såsom förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning och hälso- och sjukvård, eftersom sådan tillgång är nödvändig för att garantera lika möjligheter.
- (28) Det finns unionsmedel tillgängliga för att stödja genomförandet av den europeiska barngarantin och ytterligare kompletterande åtgärder. Inom ramen för Europeiska socialfonden+ kommer alla medlemsstater att avsätta ett lämpligt belopp för att motverka barnfattigdom och social utestängning. För de medlemsstater där andelen barn som riskerar fattigdom eller social utestängning ligger över unionsgenomsnittet ska detta belopp vara minst 5 % av deras nationella anslag från Europeiska socialfonden+. I enlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna kommer Europeiska regionala utvecklingsfonden och InvestEU också att stödja investeringar i stödinfrastruktur, såsom subventionerat boende och förskoleverksamhet och barnomsorg, men också utrustning och tillgång till högkvalitativa allmänna tjänster. Som en del i EU:s återhämtningsplan och instrumentet Next Generation EU, erbjuder faciliteten för återhämtning och resiliens ytterligare unionsmedel för reformer, investeringar och politik för nästa generation, barn och ungdomar, såsom utbildning och kompetens, som ska ingå i nationella återhämtnings- och resiliensplaner ⁽¹¹⁾. Instrumentet för tekniskt stöd kan hjälpa medlemsstaterna att utforma och genomföra strukturreformer på områdena utbildning, sociala tjänster, rättsväsende och hälso- och sjukvård, bland annat sektorsövergripande reformer för att bekämpa barnfattigdom och social utestängning.
- (29) Medlemsstaterna kan också dra nytta av EU:s skolprogram för frukt, grönsaker och mjölk 2017–2023 som ska göra hälsosamma produkter mer tillgängliga för barn och öka deras förståelse för fördelarna med hälsosam mat och ett hållbarhetsperspektiv för mat.
- (30) Den här rekommendationen bör genomföras via nationella handlingsplaner som anpassas efter de nationella, regionala och lokala förhållandena. Dessa nationella planer ska identifiera behövande barn och de hinder de ställs inför när det gäller att få tillgång till och utnyttja de tjänster som rekommendationen omfattar. I detta syfte rekommenderas medlemsstaterna att involvera relevanta aktörer, inbegripet icke-statliga organisationer som främjar barnens rättigheter. Framstegen med att genomföra denna rekommendation bör också regelbundet övervakas, till exempel som en del av den sociala resultattavlan inom ramen för den europeiska planeringsterminen, bland annat genom att relevanta övervakningsindikatorer tas fram.
- (31) Den här rekommendationen kompletterar kommissionens rekommendation 2013/112/EU, utgör ett resultat av handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter och kompletterar unionens övergripande strategi för barns rättigheter.
- (32) Denna rekommendation respekterar till fullo principerna om subsidiaritet och proportionalitet. Den ska inte påverka principerna om nationell processrätt och rättsliga traditioner i medlemsstaterna och medför inte någon utvidgning av unionens befogenheter.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

INNEHÅLL OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

1. Syftet med denna rekommendation är att förebygga och bekämpa social utestängning genom att garantera att behövande barn har tillgång till ett antal grundläggande tjänster och på så sätt även bidra till att försvara barnets rättigheter genom att bekämpa barnfattigdom och främja lika möjligheter.
2. Den här rekommendationen gäller för behövande barn.

DEFINITIONER

3. I denna rekommendation gäller följande definitioner:
  - a) *behövande barn*: personer under 18 år som riskerar fattigdom eller social utestängning.
  - b) *barn med invandrarbakgrund*: barn som är tredjelandsmedborgare, oavsett deras migrationsstatus, och barn med medborgarskap i en medlemsstat men med invandrarbakgrund från ett tredjeland genom minst en av sina utlandsfödda föräldrar.

⁽¹⁰⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators>.

⁽¹¹⁾ I enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

- c) *barn i otrygga familjesituationer*: barn som är utsatta för olika riskfaktorer som kan leda till fattigdom eller till social utestängning. Detta inbegriper att leva i ett hushåll med bara en inkomstagare, leva med en förälder med funktionsnedsättning, leva i ett hushåll där det förekommer psykisk ohälsa eller kronisk sjukdom, leva i ett hushåll där det förekommer drogmissbruk eller våld, vara barn till en unionsmedborgare som har flyttat till en annan medlemsstat medan barnen själva bor kvar i ursprungsmedlemsstaten, barn som har en tonårsmamma eller själv är en tonårsmamma, och att ha en förälder som sitter i fängelse.
- d) *faktisk tillgång*: en situation där tjänster är lättåtkomliga, överkomliga i pris, tillgängliga, av god kvalitet, tillhandahålls i rätt tid och där de potentiella användarna är medvetna om att de finns och om rätten att använda dem.
- e) *faktisk och kostnadsfri tillgång*: en situation där tjänster är lättåtkomliga, tillgängliga, av god kvalitet, tillhandahålls i rätt tid och där de potentiella användarna är medvetna om att de finns och om rätten att använda dem samt där tjänster tillhandahålls kostnadsfritt, antingen genom att sådana tjänster organiseras och tillhandahålls eller genom att det finns tillräckliga förmåner för att täcka kostnaderna eller avgifterna för tjänsterna, eller på ett sådant sätt att de finansiella omständigheterna inte utgör ett hinder för lika tillgång.
- f) *skolbaserade aktiviteter*: inlärning med hjälp av idrotts-, fritids- eller kulturaktiviteter som äger rum inom eller utanför ordinarie skoltimmar och anordnas av skolgemenskapen.
- g) *nyttig mat* eller *hälsosam kost*: ett balanserat näringsintag som ger barn de näringsämnen de behöver för sin fysiska och psykiska utveckling och för fysisk aktivitet som uppfyller deras fysiologiska behov.
- h) *adekvat bostad*: en bostad som uppfyller gällande nationella tekniska normer, är i rimligt skick, ger rimlig värmekomfort och är tillgänglig till ett överkomligt pris.

I ENLIGHET MED NATIONELLA BEFOGENHETER OCH OMSTÄNDIGHETER OCH NATIONELL PRAXIS, OCH MED FULL RESPEKT FÖR SUBSIDIARITETS- OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPERNA, REKOMMENDARES HÄRMEDE FÖLJANDE:

CENTRALA REKOMMENDATIONER

- 4. Medlemsstaterna rekommenderas att garantera behövande barn
  - a) faktisk och kostnadsfri tillgång till förskola och barnomsorg av god kvalitet, utbildning och skolbaserade aktiviteter, minst ett mål hälsosam mat per skoldag samt hälso- och sjukvård, och
  - b) faktisk tillgång till hälsosam kost och adekvata bostäder.
- 5. Medlemsstaterna rekommenderas att identifiera behövande barn och, om lämpligt i samband med utformningen av de nationella integrerade åtgärderna, beakta särskilda former av svårigheter som särskilt följande grupper utsätts för:
  - a) Hemlösa barn eller barn som lever i bostäder med allvarliga brister.
  - b) Barn med funktionsnedsättning.
  - c) Barn med psykisk ohälsa.
  - d) Barn med invandrarbakgrund eller med ursprung i etniska minoriteter (särskilt romer).
  - e) Barn i alternativ omvårdnad, särskilt institutionsvård.
  - f) Barn i otrygga familjesituationer.

EN STÖDJANDE POLITISK RAM

- 6. Medlemsstaterna rekommenderas att sätta barnets bästa i främsta rummet och skapa en integrerad och stödjande politisk ram för att motverka social utestängning av barn, med fokus på att bryta det sociala arvet av fattigdom och utsatthet mellan generationerna och minska covid-19-pandemins socioekonomiska konsekvenser. I detta syfte rekommenderas medlemsstaterna, när de genomför denna rekommendation, att göra följande:
  - a) Säkerställa överensstämmelse på politikområdena sociala frågor, utbildning, hälsa, kost och bostäder på nationell, regional och lokal nivå och när så är möjligt förbättra deras relevans för att stödja barn på ett integrerat sätt.
  - b) Fortsätta med och vid behov öka investeringarna inom utbildning, adekvata hälso- och sjukvårdssystem och system för socialt skydd för att verkningsfullt kunna tillgodose behoven hos barn och deras familjer, särskilt för dem som är drabbade av social utestängning.

- c) Säkerställa lämpliga strategier och resurser, bland annat genom åtgärder för arbetsmarknadsintegration, stödåtgärder för föräldrar och vårdnadshavare och inkomststöd till familjer och hushåll, så att finansiella hinder inte hindrar barn att få tillgång till tjänster av hög kvalitet.
- d) Motverka den territoriella dimensionen av social utestängning, genom att beakta barns särskilda behov i typiska stads- och landsbygdsområden, avlägsna och mindre gynnade områden, utifrån en integrerad och flerdimensionell strategi.
- e) Stärka samarbetet med, och deltagandet av, nationella, regionala och lokala myndigheter, organisationer inom den sociala ekonomin, icke-statliga organisationer som främjar barnens rättigheter, barnen själva och andra intressenter, i utformningen, genomförandet och övervakningen av politik och tjänster av god kvalitet för barn.
- f) Vidta åtgärder för att främja inkludering och undvika diskriminering och stigmatisering av behövande barn.
- g) Stödja strategiska investeringar i tjänster av god kvalitet för barn, inbegripet i stödjande infrastruktur och kvalificerad arbetskraft.
- h) Avsätta tillräckliga resurser och på bästa sätt använda nationella medel och unionsmedel, särskilt från Europeiska socialfonden+, Europeiska regionala utvecklingsfonden och när så är lämpligt React-EU, Invest-EU, faciliteten för återhämtning och resiliens och instrumentet för tekniskt stöd.
- i) Beakta ett genusperspektiv i hela det stödjande ramverket.

FÖRSKOLA OCH BARNOMSORG, INKLUDERANDE UTBILDNING OCH SKOLBASERADE AKTIVITETER SAMT ETT MÅL HÄLSOSAM MAT PER SKOLDAG

7. I syfte att garantera behövande barn faktisk och kostnadsfri tillgång till förskola och barnomsorg av god kvalitet, utbildning och skolbaserade aktiviteter samt ett mål hälsosam mat per skoldag rekommenderas medlemsstaterna att göra följande:
- a) Kartlägga och ta itu med finansiella och icke-finansiella hinder för deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning och skolbaserade aktiviteter.
  - b) Vidta åtgärder för att förebygga och minska andelen som lämnar skolan med högst grundskoleutbildning, med beaktande av ett genusperspektiv, samt återengagera barn som riskerar att avbryta eller redan har avbrutit skolgången eller yrkesutbildningen, bland annat genom att tillhandahålla individanpassad vägledning och stärka samarbetet med familjerna.
  - c) Erbjuder inlärningsstöd till barn med inlärningssvårigheter för att kompensera för deras språkliga, kognitiva och kunskapsmässiga brister.
  - d) Anpassa inrättningar och undervisningsmaterial för förskoleverksamhet och barnomsorg och andra utbildningsanstalter samt på lämpligast möjliga sätt tillgodose de specifika behoven hos barn med särskilda utbildningsbehov och barn med funktionsnedsättning, med hjälp av inkluderande utbildnings- och inlärningsmetoder, och i detta syfte säkerställa att kvalificerade lärare och annan personal finns att tillgå, såsom psykologer, talpedagoger, terapeuter, socialarbetare och lärarassistenter.
  - e) Införa åtgärder för att stödja inkluderande utbildning och undvika segregerade klasser i förskoleverksamhet och barnomsorg och i utbildningsanstalter; detta kan också innebära att behövande barn ges förtur eller, vid behov, tidig tillgång.
  - f) Tillhandahålla minst ett mål hälsosam mat per skoldag.
  - g) Säkerställa att undervisningsmaterial, inklusive digitala utbildningsverktyg, böcker, skoluniformer eller, i förekommande fall, andra nödvändiga kläder tillhandahålls.
  - h) Tillhandahålla höghastighetsuppkoppling, digitala tjänster och lämplig utrustning som krävs för distansundervisning för att säkerställa tillgång till utbildningsinnehåll online samt förbättra digitala färdigheter hos behövande barn och lärare och göra nödvändiga investeringar för att överbrygga alla slags digitala klyftor.
  - i) Tillhandahålla transport till förskola, barnomsorg och skolor, där det behövs.
  - j) Säkerställa lika och inkluderande tillgång till skolbaserade aktiviteter, inbegripet deltagande i skolresor samt idrotts-, fritids- och kulturaktiviteter.
  - k) Utarbeta en ram för samarbete mellan utbildningsanstalter, lokalsamhällen, socialtjänst, hälso- och sjukvård och barnskyddsmyndigheter, familjer och aktörer inom social ekonomi för att stödja inkluderande utbildning, tillhandahålla fritidsverksamhet och möjligheter att delta i idrotts-, fritids- och kulturaktiviteter samt bygga upp och investera i utbildningsanstalter som centrum för inkludering och deltagande.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

8. I syfte att garantera behövande barn faktisk och kostnadsfri tillgång till hälso- och sjukvård av hög kvalitet rekommenderas medlemsstaterna att vidta följande åtgärder:
- Underlätta tidig upptäckt och behandling av sjukdomar och problem med utvecklingen, även vad gäller den psykiska hälsan, säkerställa tillgång till regelbundna undersökningar och screeningprogram, däribland hos tandläkare och ögonläkare; säkerställa snabb behandlande vård och rehabiliterande uppföljning, inbegripet tillgång till läkemedel, behandling och stöd samt tillgång till vaccinationsprogram.
  - Tillhandahålla riktade rehabiliterings- och habiliteringstjänster för barn med funktionsnedsättning.
  - Genomföra tillgängliga hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande program med inriktning mot behövande barn och deras familjer, och mot yrkesgrupper som arbetar med barn.

HÄLSOSAM KOST

9. I syfte att garantera behövande barn faktisk tillgång till tillräcklig och hälsosam mat, inbegripet genom EU:s skolprogram för frukt, grönsaker och mjölk, rekommenderas medlemsstaterna att
- stödja tillgång till hälsosamma måltider även utanför skoldagarna, inbegripet genom icke-finansiellt bidrag eller ekonomiskt stöd, framför allt under exceptionella omständigheter såsom skolstängningar,
  - säkerställa att näringsnormerna för förskoleverksamhet och barnomsorg och andra skolinrättningar tillgodoser behov av specialkost,
  - begränsa reklamen för och tillgången på livsmedel med höga halter av fett, salt och socker i förskola och barnomsorg och andra utbildningsanstalter,
  - ge lämplig information till barn och familjer om hälsosam mat för barn.

ADEKVATA BOSTÄDER

10. I syfte att garantera behövande barn faktisk tillgång till adekvata bostäder rekommenderas medlemsstaterna att vidta följande åtgärder:
- Säkerställa att hemlösa barn och deras familjer får lämplig inkvartering, snabbt flyttas från tillfälliga bostäder till permanenta bostäder och får tillgång till relevanta socialtjänster och rådgivningstjänster.
  - Vid behov utvärdera och se över nationell, regional och lokal bostadspolitik och vidta åtgärder för att säkerställa att det bästa för familjer med behövande barn vederbörligen beaktas, inbegripet åtgärder mot energifattigdom och risken för hemlöshet; sådan utvärdering och översyn bör också omfatta subventionerat boende eller bostadsstöd och bostadsbidrag och ytterligare förbättra tillgängligheten för barn med funktionsnedsättning.
  - Ge förtur och snabb tillgång till subventionerat boende eller bostadsstöd för behövande barn och deras familjer.
  - Ta hänsyn till såväl barnets bästa som barnets allmänna situation och individuella behov vid placering av barn i institutionsvård eller i familjehem; säkerställa att barn flyttas från institutionsvård eller familjehem till närvård eller familjevård av god kvalitet och stödja ett självständigt liv och social integration för dem.

FÖRVALTNING OCH RAPPORTERING

11. I syfte att garantera sund förvaltning, övervakning och rapportering samt ta vederbörlig hänsyn till befintliga nationella strukturer och mekanismer rekommenderas medlemsstaterna att vidta följande åtgärder:

Nationella samordnare för barngarantin

- Utse en nationell samordnare för barngarantin, som ska få tillräckliga resurser och ett tillräckligt mandat som gör det möjligt att effektivt samordna och övervaka genomförandet av denna rekommendation.

Identifiera behövande barn

- Engagera berörda aktörer i att identifiera behövande barn och hinder de möter när det gäller att få tillgång till och utnyttja de tjänster som denna rekommendation omfattar, för att på det mest verkningsfulla sättet rikta åtgärderna till behövande barn, varvid nationella, regionala och lokala organisationer och förhållanden beaktas.

Nationella handlingsplaner

- c) Inom nio månader från det att denna rekommendation har antagits överlämna en handlingsplan för perioden fram till 2030 till kommissionen, i vilken det ska beskrivas hur man avser att genomföra denna rekommendation, med hänsyn till nationella, regionala och lokala förhållanden samt befintliga politiska åtgärder och insatser för att stödja behövande barn. Handlingsplanen bör särskilt innehålla
- i) de kategorier av behövande barn som man riktar in sig på och som ska omfattas av motsvarande integrerade åtgärder,
  - ii) kvantitativa och kvalitativa mål som ska uppnås när det gäller behövande barn och som ska uppnås med motsvarande åtgärder, med hänsyn till regionala och lokala skillnader,
  - iii) åtgärder som planeras eller har vidtagits för att genomföra denna rekommendation, inbegripet på regional och lokal nivå, vilka finansiella resurser som krävs och tidsplaner,
  - iv) andra åtgärder som planeras eller har vidtagits för att motverka social utestängning för barn och bryta det sociala arvet av utsatthet, framför allt baserat på den stödjande politiska ram som avses i punkt 6,
  - v) en nationell ram för datainsamling, övervakning och utvärdering av denna rekommendation, även i syfte att upprätta den gemensamma övervakningsram som avses i punkt 12 d.

Uppsökande verksamhet

- d) Utarbeta verkningsfulla utåtriktade åtgärder för behövande barn och deras familjer, särskilt på regional och lokal nivå och med hjälp av utbildningsanstalter, utbildade socialarbetare, familjestödjande tjänster, civilsamhället och organisationer inom den sociala ekonomin, i syfte att öka medvetenheten om och uppmuntra till och underlätta utnyttjandet av de tjänster som denna rekommendation omfattar.

Intressenters medverkan

- e) Säkerställa medverkan av regionala, lokala och andra relevanta myndigheter, barn och berörda aktörer som företräder det civila samhället, icke-statliga organisationer, utbildningsanstalter och organ med ansvar för att främja social inkludering och integration, barnens rättigheter, inkluderande utbildning och icke-diskriminering, däribland nationella jämställdhetsorgan under utarbetandet, genomförandet, övervakningen och utvärderingen av handlingsplanen.

Rapportering till kommissionen

- f) Rapportera till kommissionen vartannat år om framstegen med genomförandet av denna rekommendation, i enlighet med den nationella handlingsplan som avses i led c.

GENOMFÖRANDE, ÖVERVAKNING OCH UTVÄRDERING

12. Rådet välkomnar kommissionens avsikt att

- a) som en del av den sociala resultattavlan inom ramen för den europeiska planeringsterminen övervaka framstegen med genomförandet av denna rekommendation, inbegripet resultatet av den och dess inverkan på behövande barn, och i förekommande fall föreslå landsspecifika rekommendationer till medlemsstaterna,
- b) arbeta tillsammans med medlemsstaterna, samordnarna för barngarantin och kommittén för socialt skydd för att underlätta ömsesidigt lärande, utbyta erfarenheter och god praxis och följa upp de åtgärder som vidtagits som svar på denna rekommendation i enlighet med de relevanta nationella handlingsplanerna,
- c) regelbundet rapportera till kommittén för socialt skydd om framstegen med att genomföra denna rekommendation, utifrån rapporterna från medlemsstaterna,
- d) samarbeta med kommittén för socialt skydd för att
  - i) upprätta en gemensam övervakningsram med användning av befintliga datakällor och indikatorer och, vid behov, och ta fram ytterligare överenskomna gemensamma kvantitativa och kvalitativa resultatindikatorer, för att bedöma genomförandet av denna rekommendation,
  - ii) i syfte att skapa underlag för beslutsfattande, förbättra tillgången till, omfattningen av och relevansen hos jämförbara uppgifter på unionsnivå, inbegripet om behövande barn och deras tillgång till tjänster, samt andelen som omfattas av förmåner som riktas till barn och förmånernas tillräcklighet,

- e) se över de framsteg som gjorts med genomförandet av denna rekommendation och rapportera till rådet senast fem år efter antagandet, och
- f) förstärka informations- och kommunikationsverksamheten och öka spridningen av resultat och exempel på god praxis på unionsnivå och bland medlemsstaterna och berörda parter.

Utfärdad i Luxemburg den 14 juni 2021.

På rådets vägnar
A. MENDES GODINHO
Ordförande
